

Zápisnica
z verejného zhromaždenia občanov obce Nižný Hrabovec
konaného dňa 11.7.2017 v sále kultúrneho domu

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Verejné zhromaždenie občanov obce bolo zvolané písomnou pozvánkou pre občanov vyvesenou na úradnej tabuli obce pred kultúrnym domom, zverejnenou na webovej stránke obce a vyhlásené v obecnom rozhlase.

Verejné zhromaždenie otvorila Katarína Špallerová, starostka obce Nižný Hrabovec. Privítala občanov. Oznamila, že verejné zhromaždenie bolo zvolané na základe žiadosti občanov niektorých ulíc obce, ktorú podpísalo 131 občanov a na základe uznesenia OZ č. 20/2017 zo dňa 15.6.2017.

Starostka obce oboznámila prítomných s programom:

1. Otvorenie
2. Znečisťovanie životného prostredia popolčekom
3. Diskusia
4. Záver

Starostka obce upozornila prítomných občanov, že verejné zhromaždenie bude nahrávané.

Starostka obce privítala nášho občana a poslanca NR SR Mgr. Petra Pčolinského, poslancov OZ, iniciátora petície Andreja Babjaka, starostu obce Nižný Hrušov - Jána Fencáka, starostu obce Hencovce - Ing. Štefana Kovaľa, zástupcov médií, a prítomných občanov z iných obcí. Svoju neúčast' ospravedlnili poslanci Mária Stuláková a Matúš Džuňa.

Ďalej starostka obce oznámila, že rokovala s predstavenstvom Bukózy, ktorí prisľúbili účasť, ale napokon zaslali ospravedlnenie v znení: „Dobrý deň, týmto potvrdzujem moju ústnu informáciu, že sa zajtrašieho verejného zhromaždenia v Nižnom Hrabovci nezúčastnime. Nebudeme sa zúčastňovať politickej kampane p. Pčolinského. Zároveň hodnotíme aktivity niektorých občanov obce vo vzťahu k médiám pred uskutočnením zhromaždenia ako aktivity v rozpore s dohodnutými podmienkami komunikácie. Ďakujem za pochopenie. S pozdravom J. Fic.“

Katarína Špallerová, starostka obce Nižný Hrabovec: Odovzdávam slovo hlavnému iniciátorovi petície Andrejovi Babjakovi, nech nám povie, čo ho iniciovalo k tomu, aby bolo zvolané toto verejné zhromaždenie.

Andrej Babjak: Pána Pčolinského sme my tu prizvali. Nie je to politická kampaň, ako si páni z Bukózy vymýšľajú. To je veľká blbosť. To je veľká arogancia Bukózy, že nedošli.

Jolana Michalová: Ako oni vedeli, že pán Pčolinský tu bude?

Mgr. Peter Pčolinský, poslanec NR SR: Ak dovoľíte, ja by som sa k tomu vyjadril. Celkom má to pobavilo, ja som sa to dozvedel asi dvadsať minút dozadu, že neprídu, lebo je tu vraj nejaká moja politická akcia. O tejto petícii som sa dozvedel pred pár týždňami s tým, že dostal som informáciu, že by bolo dobré, ak by som sa zúčastnil verejného zhromaždenia a to z dôvodu, že som podpredseda výboru NR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie. To

znamená, je to téma, ktorá patrí do kompetencie môjho výboru. Nechcel som sa zúčastniť tohto zhromaždenia a to z toho dôvodu, aby práve nemohol nikto hovoriť, že ja niečo organizujem, že ja si robím nejakú kampaň alebo čokoľvek. Nechcel som sa toho zúčastniť, ale petičný výbor ma kontaktoval niekoľkokrát a jednoducho požadoval, aby som tu bol, pretože samozrejme, týka sa to aj mňa. Tak som si povedal, že sa tu zúčastním a videli ste, ja som si aj sadol dozadu, vôbec som nemal v záujme niečo moderovať alebo niečo riešiť. Chcel som si vypočuť Bukózu, chcel som si vypočuť názory občanov a chcel som si vypočuť zástupcov samospráv, aké kroky chcú podniknúť alebo podnikli. Čo sa týka problémov, čiže plne odmietam nejaké spájanie tejto petície a tohto zhromaždenia so mnou, ja som tu bol pozvaný ako občan Hrabovca a ako podpredseda výboru pre životné prostredie. Čo sa týka samotnej Bukózy, ja som od volieb, to znamená od marca minulého roku, prvé čo bolo: stretol som sa s ministrom životného prostredia pánom Sólomosom, ktorému som predniesol požiadavku, aby sa problém Bukózy riešil, aby sa ním zaoberal. Informoval som ho o stave znečistenia a z informáciami, ktoré mu boli dostupné a ktoré má. Trvalo niekoľko mesiacov, kým som doslova donútil ministra životného prostredia, aby prišiel do Vranova. Stretol sa na pôde okresného úradu so zástupcami obcí. Bolo tam 9 starostov z okolitých obcí, bol tam zástupca odboru životného prostredia na okresnom úrade a bola tam pani riaditeľka Inšpekcie životného prostredia z Košíc pani Angelika Theinerová. Na tomto stretnutí bol minister konfrontovaný jednak starostami a jednak ďalšími ľuďmi, ktorí tam sedeli a bolo mu vysvetlené aký problém majú okolité obce s Bukózou. Na mieste sme konfrontovali aj riaditeľku Inšpektorátu životného prostredia, kde ako príklad uvediem, ja som jej vytýkal, že občianka Nižného Hrabovca pani Anna Poláková podala podnet na inšpekciu a inšpekcia na neho reagovala po roku. Pán minister sa tak divne pozrel na pani riaditeľku, lebo nie je normálne, aby štátny orgán na nejaký podnet reagoval po roku. My sme chceli poukázať na to, že inšpekcia nekoná, zatvára si oči, respektíve, že inšpekcia sa tvári, že niečo rieši, ale reálne všetci vieme, udeľujú sa 500 € pokuty podniku, ktorý má 100 mil. €r ročne obrat. Je to smiešne ako keby mne ste dali pokutu 10 centov, tak asi takto ma to zabolí. Minister prisľúbil, že bude riešiť problematiku Bukózy a zo stretnutia odišiel priamo do Bukózy, kde už vlastne ja neviem čo sa tam dialo, čo mu bolo ukázané, vysvetlené. O pár dní na to som sa informoval u pána ministra, ako dopadla návšteva Bukózy. Tak dostal som odpoveď, že budú sa snažiť niečo s tým robiť. Po niekoľkých mesiacoch som kontaktoval ja pána Ďuriana. Žiadal som o stretnutie. Niekoľkokrát som sa s pánom Ďurianom stretol a musím povedať, že dlhé hodiny sme rozoberali problémy znečistenia, jednak ovzdušie, popolček, pôdu a tak ďalej. Pána Ďuriana pravidelne bombardujem fotografiami. Moje SMS pánovi Ďurianovi nie vždy boli príjemné. Ja som bol zo začiatku dosť ostrý, ale potom som si povedal, že budem sa snažiť komunikovať vecne. Niekoľkokrát sme sa stretli a po technologickej stránke sme rozoberali problémy Bukózy. Bukóza tak, ako každý výrobný podnik má rôzne technické problémy a má občas poruchy. My tu vnímame, že tieto poruchy sú asi častejšie ako by mali a asi v takom rozmere, v akom by byť nemali. Bolo mi povedané zo strany pána Ďuriana, že bude spustená skúšobná prevádzka technológie, ktorá má spaľovať CNG plyny, to znamená ten smrad, ktorý všetci cítime, ktorý je z merkaptanov a tie majú byť spaľované, čoho výsledkom má byť zhruba o 90 % zníženie toho zápachu. Zatiaľ nemám informáciu, aby tá prevádzka bola spustená alebo nebola spustená. Možno pán starosta Hencoviec Koval' má viac informácií k tomu. Taktiež sme sa bavili o skládke na ľavom brehu Ondavy, o skládke popolčeka, kde som dostal informáciu, že zhruba do dvoch rokov by mala byť skládka ukončená, zakonzervovaná, nejakým spôsobom zrevitalizovaná. A čo sa týka tých samotných problémov, že zo soboty na nedeľu niekoľkokrát nám tu nasnežilo, taký divný sneh, všetci

viete. Oni tvrdia, že celý výrobný proces je napojený na počítače, tak oni tvrdia, že im ten počítač nevykazuje chybu. To znamená, Bukóza tvrdí, že nevedia identifikovať, kde je ten problém, nevedia, kde je tá chyba. Či je to spojené s turbínami, s filtrami, ťažko povedať. Ja nie som technik, nie som chemik, ja to neviem zhodnotiť. Tieto veci by mala hodnotiť Inšpekcia životného prostredia. Na záver chcem dodať, že ja z pozície opozičného poslanca, ktorý nemá výkonnú právnu moc, ja nemôžem niekomu niečo diktovať, zakazovať a nariaďovať, opozičný poslanec nie je výkonný orgán, na to je tu vláda a štátom podriadené organizácie, čiže ministerstvá, rôzne úrady, inšpekcie a tak ďalej. Som opozičný poslanec a z mojej pozície jediné čo môžem robiť, je urgovať, hovoriť, kričať, nadávať, pekne rozprávať, škaredo rozprávať, čiže to je všetko, čo môžem ja robiť. Aj to robím od svojho vstupu do politiky. Urgoval som ministra, stretol som sa s pánom Ďurianom, aj na pôde môjho výboru som túto problematiku riešil, mám dokonca prisľúbené, že v prípade potreby urobia poslanecký prieskum viacerých poslancov v Bukóze, to znamená, urobia oficiálny prieskum, kde nás musia privítať a musia ukázať všetko, čo budeme chcieť. Ja si myslím, že na rade je samospráva, to znamená vy ako voliči, ako občania by ste sa mali pýtať svojich volených zástupcov, aké kroky podnikli, pretože vaši volení zástupcovia sú tí, ktorí majú nejakú právomoc výkonnú, a ktorí majú právo zvolávať verejné zhromaždenia, majú možnosť dožadovať sa oficiálneho rokovania s Bukózou. To znamená treba sa pýtať starostov okolitých obcí, aké kroky podnikli, koľko podnetov podali a čo urobili preto, aby sa niečo zmenilo, pretože z môjho pohľadu úlohou starostu je nielen zveľadovať obec, ale chrániť zdravie a majetok občanov.

Ing. Ján Polačok: Ja by som povedal, že v tomto probléme ide o dva problémy. Jeden problém to je ten popolček, respektíve ten kotol. Podľa môjho názoru sa jedná o ten kotol dreveného odpadu, ale vlastne ani nejde o popol, ale kvázi o zvláštne čierne spaliny. Podľa mňa sa nedodržuje technologický postup na tom kotle. Čo sa tam vlastne môže spaľovať a čo nemôže. Robila sa tam rekonštrukcia toho kotla zrejme nejaká, pýtam sa, kto bol príslušný stavebný úrad, kto dal povolenie na prevádzkovanie toho kotla? Boli sme tam asi pred dvoma - tromi rokmi, kde chceli spaľovať nebezpečné odpady, išlo to do stratena. Otázka znie, nejak sa to zrekonštruovalo, niečo sa tam robí a odpady z toho sú také, aké sú. A ten príslušný stavebný úrad, mám také podozrenie, že nebol ten, kam to spadá, to znamená, že Inšpektorát životného prostredia Košice, ale že to bol Kučín a takto to dopadlo, ako to dopadlo a oni tam spaľujú, čo chcú. A potom výsledky sú také, že nie popolček, ale idú sadze. Okrem toho kotol na drevený odpad nemá žiadne filtre, okrem toho, že treba tam dávať filtre. On nemá žiadne filtre, on má starý komín a do toho všetko sa páli. Keď sa robí technologicky nezodpovedne, nemá dostatočne nastavené ventilácie a tak ďalej, všetko sa nespáli dokonale a potom ide to do ovzdušia. Druhý problém je skládka. Keď som volal na Okresný úrad životného prostredia a pýtal som sa, ako to, že tam je tá skládka, ako že sa tam skladuje popolček ako sa skladuje. Tam žiadna skládka není. To spadá pod Úrad nejaké vodné hospodárstvo v Prešove. Tak som tam volal, že čo tam je vlastne, tak tam žiadna skládka není, tam je nejaké odkalisko, ktoré je nejak prevádzkované a tak ďalej, že tam nie je skládka. Čiže výsledok? Je tam čierna skládka. Otázka znie, ako to že sa Okresný úrad, odbor životného prostredia nezaobera čiernou skládkou? Ešte toto treba. Pointa je, nehovorím o tom, že či je to majetok alebo nie je to majetok. Mnohí tu majú fotografie, čo tam všetko skladujú jednak tie biologické kaly, jednak tie luhy kadejaké vysušené, čo to robí vlastne, je to karcinogén. Čo sa týka luhov, keď sa vysušia do sucha, to je žieravina, čiže nebezpečný odpad. Je tá skládka vôbec kvalifikovaná na to, aby nebezpečný odpad sa tam skladoval? Nehovoriac o tom, že keď sa skladuje popolček, aké sú predpisy, že ako sa popolček môže skladovať. Čiže sa zaleje

vodou a tak ďalej. Toto čo majú Chemkári napríklad na odkalisku. Čiže vlastne to je černota na černotu.

Katarína Špallerová, starostka obce Nižný Hrabovec: K tomu povoľovaniu Bukóze, sme dali stanovisko k modernizácii kotla K1. Prejednávalo sa to na zasadnutí obecného zastupiteľstva 24.4.2015 a uznesením č. 19/2015 poslanci súhlasili s modernizáciou kotla K1 s podmienkou, že sa bude spaľovať iba drewná štiepka a uhlie s tým, že v obci bude zriadená monitorovacia stanica, ktorú obec bude môcť pravidelne samostatne kontrolovať. K monitorovacej stanici by mohol niečo bližšie povedať pán Minarčín, poslanec a predseda komisie pre životné prostredie a verejný poriadok.

Ing. Juraj Minarčín, poslanec: Monitorovaciu stanicu sme chceli preto, lebo najbližšie hlavné monitorovacie stanice sú vo Vranove nad Topľou a v Strážskom. Uvedené stanice sú plne automatické a sú súčasťou monitorovacej siete SHMÚ. Uvedené stanice monitorujú celkové imisie, spád ťažkých kovov a pevných častíc každú hodinu a ich výsledky je možné sledovať na internetovej stránke SHMÚ. Nemáme ju priamo v Nižnom Hrabovci, a pri prevládajúcich severných vetroch a tlakovej inverzii všetky tieto spaliny a celkové imisie prechádzajú obcou smerom na Trhovište. Nejdú západným smerom na Vranov alebo východným smerom na Strážske, ktoré je navyše kryté Riedkym vrchom. Z tohto dôvodu sme chceli, aby bola priamo v obci umiestnená táto monitorovacia stanica. Do dnešného dňa zatiaľ nebola žiadna odozva z Bukózy a.s., ohľadom zavedenia monitorovacej stanice v katastri obce. Keď som sa na internetových stránkach informoval, čo stoja takéto stanice, zistil som, že automatické monitorovacie stanice, ktoré majú pri Malackách alebo Oslanoch pri Novákoch (vzdialené 10-12 km od jednotlivých zdrojov znečistenia ovzdušia), stoja cca 2 mil. € a ich prevádzka stojí ročne od 200 do 500 tisíc, čiže to sú veľké investície. Existujú aj nejaké malé monitorovacie stanice, na monitoring prachových častíc v ovzduší. Takáto stanica stojí okolo 10 tisíc € vstupná cena, plus prevádzka nejakých 1 000 € ročne, plus elektrické náklady a náklady na pozemok pre umiestnenie danej monitorovacej stanice, ktoré ešte nie sú vyčíslené. Čiže celkové náklady cca 12 – 13 tisíc € prvotný vklad, plus 2-3 tisíc € ročne - prevádzka. Na najbližšom zasadnutí obecného zastupiteľstva predložím návrh na zakúpenie monitorovacej stanice s cenovou ponukou od výrobcu. Dám na zváženie či tieto náklady znesie obec, alebo návrh aby to zabezpečila firma Bukóza a.s, na vlastné náklady, aby bolo možné monitorovať zaťaženosť ovzdušia priamo v obci. Niet inej pomoci. Aby sme my mali relevantný podklad, lebo teraz sme bez podkladu, my nemáme žiaden podklad v ruke, s ktorým môžeme vystúpiť proti Bukóze a.s. a povedať im áno vtedy a vtedy, v tom čase tieto častice boli zaznamenané certifikovaným meracím prístrojom. Ako náhle ich nezaznamenal Vranov nad Topľou a ani Strážske, tým pádom ani Okresný úrad, odbor životného prostredia vo Vranove nemal dôvod vyhlásiť nejaké obmedzenia, alebo upozornenia na zvýšený výskyt prachových častíc v ovzduší s následným návrhom opatrení pre znečisťovateľa ovzdušia. Fotografie nedokazujú koľko bolo prachových častíc v mg/m³ vzduchu v danom prostredí. Treba zabezpečiť monitorovaciu stanicu tu priamo v katastri obce.

Ing. Ján Polačok: Mám urobené videá, kde mám natočené, ako vysypávajú niečo na odkalisku, z ktorého keď fúkal vietor sa prášilo tak, akoby bola púštna búrka. Ten vizuálny kontakt existuje, len ho treba chcieť uplatniť.

Juraj Nadzam: Ja, že keď nie sú ešte listy na stromoch a severné vetry začnú fúkať a sucho je, tak to je normálne smršť. Aké dôkazy ešte treba? Nemôžeme šaty vyvesiť, nemôžeme okno otvoriť.

Ing. Juraj Minarčín: Na tieto veci by mala reagovať Bukóza, ktorá bohužiaľ tu dneska nie je. Ťažko sa nám k tomu vyjadrovať. Čo tam vozia, aké materiály.

Anna Poláková: Ja osobne som rada, že zhromaždenie sa uskutočnilo. Žijem tu od roku 1970, je to prvé zhromaždenie, že ľudia sa môžu vyjadriť. Nejde tu len o popolček, aby sa to nezvrhlo, že len popolček. Je tu životné prostredie, ktoré je znečistené niekoľkými faktormi. Po prvé je to ovzdušie, ktoré nás ničí. Od kedy tu žijem, my nemôžeme spať pri otvorenom okne, my sa dusíme. Je tu smog. Potom je to popolček, sadze a ďalšie faktory. Mrzí ma, že hlavný vinník neprišiel na zasadnutie. Je to arogancia vinníka, že sa nezúčastnil. Komu my máme hovoriť? Ako to chcú riešiť? Ja keď som sa sťažovala na Inšpekciu životného prostredia. Ja tu mám papier, moja sťažnosť bola opodstatnená. Prekračujú sa limity, tu sú odborné výrazy, ktorým by málokto z nás rozumel, ale jednoznačne potvrdili, že je to tak. Bukóza tak, ako sa snaží o výrobu, tak by sa mala snažiť aj o životné prostredie, lebo čo nie je ekologické, nie je ekonomické. Zatiaľ Hrabovčania to trpia. Nedá sa to kompenzovať tým, že sme tam zamestnaní, že sa ospravedlnia, že zaplatia pokuty, to je o ničom. My chceme žiť v životnom prostredí v takom, jak máme. Keď máme návštevu, pýtajú sa, jak vy tu môžete žiť? Nevieme čo jeme. Sú tu choroby, neurózy, bolesti hlavy, poruchy spánku, ľudia zomierajú na zákerné choroby a nikto to nerieši. Chceli sme sa dožiť toho, že povie Bukóza, aký má plán, či ďalší rozsah ozdravných opatrení, čo urobí, čím sa chce prezentovať a čo nám chce ponúknuť, lebo my nie sme otroci svojich domov, žeby sme stále čistili okná a vôbec čo naše domy – fasády, stromy, kvety, zelenina, čo my jeme? To nikto nevie. Nie je to všetko. Ja som sa za tie roky čo tu žijem, sťažovala niekoľkokrát, ešte za totality. Ja mám jeden fascikel papierov a stále boli prísľuby: Áno už toto, už do toho investujeme, do toho, ale my nič nepocítujeme. Stále je tak, ako bolo.

Katarína Špallerová, starostka obce Nižný Hrabovec: Mňa to samu trápi a my keď máme spoločné stretnutia s firmou Bukóza, naposledy sme mali 11. februára 2017, stále riešime to isté dookola. Je nám veľmi nepríjemné, keď stále musíme od občanov počúvať, robte s tou Bukózou niečo, robte s tým smradom niečo, robte s tým popolčekom niečo. My im to stále predkladáme na stretnutiach, oni nám stále sľubujú, že už sa to zlepší, vtedy mali výpadok nejakého regeneračného kotla, vtedy niečo bolo, stále sľubujú zlepšenie, ale vidíme, že už ten popolček nie je len na tých uliciach, kde bývate blízko Bukózy, ale už aj smerom na Pošu, aj v Poši, aj na našich uliciach, vidno to na autách, parapetách. Ja priznávam tiež, že som bývalá zdravotná sestra, takže viem čo je to astma, viem čo sú to astmatické záchvaty, viem čo je to rakovina pľúc a všelijaké iné choroby. Ja som tiež len za, aby Bukóza investovala do technológií, aby tak urobili, aby nám tu ozaj už nesmradili, nečmudili a neprášili.

Ján Fenčák, starostka obce Nižný Hrušov: Ja si dovoľm v prvom rade reagovať na slová pána poslanca a to je, čo urobila samospráva a starostovia preto, aby sa to zmenilo. Prvá otázka bola v tom znení, že koľko podnetov registrujeme a koľko podaní sme riešili

s Bukózou. Ja odpoviem za Nižný Hrušov. Za rok 2017 dva.. Je to možno spôsobené tým, že sme trochu severovýchodnejšie, tie vetry predsa len smerujú skôr na Dlhé Klčovo a preto registrujeme dva podnety, ktoré občania nahlásili. Chodím na tieto stretnutia s vedením Bukózy. Doteraz ich bolo dokopy 8, ktorých som sa zúčastnil. Môžem povedať jednu vec, že vnímam tento problém z dvoch smerov. Prvý, súhlasím s tým, že čo tu bolo povedané, že konečne treba mať tu nejaké monitorovacie zariadenie, ktoré je absolútne nezávislé na Bukóze, ktorým dokážeme monitorovať kedy to padne, čo vlastne padne. Dneska sa len domnievame, čo padá. Raz to má žltú farbu, raz to má čiernu farbu. Sú podnety, ktoré registrujem ja a ktoré boli predstreté na stretnutiach s Bukózou. Za ďalšie, pri tých podnetoch, ktoré sme ohlásili, môžem povedať, že jeden podnet, keď som hlásil, tak som zistil, že už ma Bukóza informovala o výpadku. Mali sme to v maili všetci starostovia. Možno tu to nezaznelo, ale Bukóza má nejaký informačný systém spustený, ktorý sme vyžiadali v minulosti. Ja nemôžem povedať, že nefunguje, ja neviem, či funguje stopercentne. Ja, navrhujem, aby sa to netýkalo len Nižného Hrabovca a vlastne vy žijete tuná najbližšie, ale aby sa to týkalo širokého regiónu minimálne všetkých 9 obcí, ktorých starostovia sa stretávajú s vedením Bukózy. Myslím si, že je načase spojiť sa a využiť rôzne operačné programy Ministerstva životného prostredia a cez nich zakúpiť monitorovaciu stanicu. Nečakať na to, že to urobí Bukóza, podľa mňa to ani neurobí, nie preto, že nechce, ale myslím si, že ak má svoje monitorovacie zariadenie, tak jasné, že nemá záujem investovať do niečoho ďalšieho. To monitorovacie zariadenie v prvom rade by malo byť mobilné, nemalo by byť stacionárne, to znamená, že nemalo by byť umiestnené len v Hrabovci, ale malo by po nejakej dobe pendlovať, lebo tie vetry fúkajú rôznym smerom, to znamená, aj na Sedliská, aj na Vranov, aj na Dlhé Klčovo, možno aj na Hrušov. Takýmto spôsobom zmonitorovať celé okolie, čo sa tu vlastne deje. Tento návrh odznel z mojich úst pri stretnutí Bukózy. Druhý návrh, kým nevytvoríme nejakú pracovnú skupinu, ktorá bude zložená nielen zo starostov, možno aj za pomoci určitých poslancov z dotknutých obcí, ale aj tím odborníkov, budeme sa baviť a nielen mať len nejaké dohady. Nikto z nás asi nie je odborník úplne 100 %-ný, prepáčte, ak som sa niekoho dotkol, možno tu niekto taký je, na to akým spôsobom funguje technologický proces v Bukóze. Ja si myslím, že kým nebudeme rozprávať s ľuďmi, ktorí tomu rozumejú, ktorí budú vedieť posúdiť tie riešenia, ktoré navrhla Bukóza v minulosti, ale aj teraz, či sú ozaj účinné alebo neúčinné, tak to bude o tom, že si budeme posúvať ten horúci zemiak raz na jednu stranu Bukózy a potom Bukóza smerom k nám. Preto navrhujem, aby možno je to taká výzva, teraz neviem či správne k petičnému výboru, alebo možno aj k nám starostom, aby sme zvolali obecné zastupiteľstvá a jedno by bolo spoločné a tam navrhli nejaký pracovný výbor, ktorý sa tým bude zaoberať, ale nie krátkodobo, ale dlhodobo. Potom môžu z toho vziať podľa mňa nejaké odborné kroky, ktoré bude možno akceptovať aj vedenie Bukózy, lebo nebude ich zaujímať len názor jedného starostu alebo jedného sťažovateľa, ale bude to vyskladané zo zástupcov širokého regiónu. Ďalšia z vecí, ktorú vnímam veľmi negatívne je to, že fungujú rôzne plané stimuly. Idú do firiem, ktoré prichádzajú na Slovensko, ktoré tu majú vytvoriť nové pracovné miesta a pritom sú tu fabriky, ktoré existujú, ktoré zamestnávajú

Ľudí a nedostávajú žiadnu finančnú podporu na to, aby zlepšili svoje výrobné procesy alebo aby upravili technologický proces tak, aby neboli znečisťovateľmi životného prostredia. Čiže ja si myslím, že mali by sme urobiť opäť taký nezvyčajný krok možno, a to osloviť my ako občania tohto regiónu vládu a požiadať ju, aby dala tomuto zamestnávateľovi, ktorý je nepochybne najväčším zamestnávateľom v regióne, taký finančný stimul, aby sa nám to životné prostredie nijako neznečisťovalo. Ak to ide v Ružomberku, vieme ako to tam bolo pred pár rokmi, tak nech to tak zafunguje aj na východe. Ak môže dostať stimul fabrika, ktorá zatiaľ ešte len kupuje pozemky, prečo nemôže dostať stimul fabrika, ktorá už riadne zamestnáva našich ľudí. Čiže toto sú konkrétne kroky, ktoré odzneli aj z mojej strany, znovu podotýkam, na poslednom sedení voči vedeniu Bukózy. Ja to nevnímam tak, ako prehadzovanie nejakého horúceho zemiaku, ale ako konkrétne veci, ktoré by sa mali udiť či už na strane obcí, starostov, obecných zastupiteľstiev, možno aj občanov, ale aj na strane vlády, aj na strane ministerstva životného prostredia a iných dotknutých orgánov, vrátane samozrejme vedenia Bukózy. Posledná vec ku ktorej by som sa chcel vyjadriť je, neviem či a koľko podnetov registruje vôbec Okresný úrad Vranov, životné prostredie, neviem koľko podnetov od vás občanov registruje Regionálny úrad verejného zdravotníctva vo Vranove. Je to minimálne tieto dva orgány sú úplne prvé, ktoré by mali dostávať podnety, ktorými by sa tým mali zaoberať. Inšpekcia životného prostredia, ak sa nemýlim je až ďalší stupeň, ktorá by to mala riešiť a ja si myslím, že celá tá história, ktorá tu okolo toho je, však vieme, že vlastne ten popolček nepadal vždy. Začal pofukovať neviem presne koľko rokov dozadu. Nemám potrebu bombardovať samosprávu a starostov rôznymi podnetmi, ale malo by to ísť hlavne k týmto orgánom, ktoré sú utvorené okresmi práve na to, aby chránili naše životné prostredie. Ak s týmito úradmi nebude diskusia, ja si myslím, že dneska mali sedieť tuná, minimálne riaditelia vedúcich odborov, aby sa vedeli k tomuto vyjadriť. Asi ťažko potom dokážeme pretlačiť niečo iné ďalej. Som za vecnú diskusiu, nechcem nikoho osočovať, ani napádať, ani dnes si nedovolím povedať a 100% sa vyjadriť, že to čo padá, že je z Bukózy, aj keď vy možno máte na to iný názor, lebo máte v ruke iné dôkazy. Treba ozaj začať podľa mňa mať v rukách argumenty, svoje vlastné, ktoré sú nevyvrátiteľné a potom môžu prísť nejaké riešenia i reálne. Z mojej strany toľko. Toľko sme urobili my, starostovia na rozhovoroch, ktoré s Bukózou vedieme a ja si myslím, že ak ste si vypočuli môj názor a súhlasíte s ním, tak ten ďalší krok je na nás starostoch, aby sme sa nejakým spôsobom posúvali ďalej, ale tie podnety a tie konkrétne veci musia stále vychádzať od občanov.

Mgr. Peter Pčolinský, poslanec NR SR: Dovoľte mi reagovať. Súhlasím s veľkou časťou čo pán starosta povedal. Ja by som apeloval na starostov, aby sa zaujímali o výzvy, o granty, o rôzne finančné príspevky, ktoré sa dajú dostať, ale to treba vypracovať a podať. Dá sa pomerne veľmi aj veľa peňazí získať. Pán starosta potvrdí, lebo patrí medzi tých úspešnejších v okrese v získavaní finančných prostriedkov. Ja vidím trochu problém aj v tom, že všetci veľmi dobre viete z minulosti, či to bol okresný úrad alebo akékoľvek štátne inštitúcie, aj mnohí z vás majú skúsenosť, že aj keď ste sa sťažovali, aj keď ste niečo podali, tak aj tak s tým nikto nič nerobil. Ja vidím veľký problém, že ľudia sú frustrovaní a rezignovali na to, aby takéto kroky podnikali a tiež vidím problém v tom, že ľudia možno nevedia akou formou

podat' s'ťažnosť alebo podnet, čo všetko to má obsahovať, aké náležitosti, lebo niektoré štátne inštitúcie vás odpinkajú, lebo tam nemáte napísané neviem čo. Ja s tým osobne mám skúsenosť. Práve preto som povedal, že väčšiu iniciatívu by mali vyvíjať samosprávy, pretože samosprávy by mali tlmočiť vôľu občanov smerom hore a mali by byť nápomocné v tomto a trošku ma, pán starosta, zarazila jedna vec, že nemáme dôkazy, že to ide práve z Bukózy. A odkiaľ?

Ján Fenčák, starostka obce Nižný Hrušov: Ja som povedal, že ak ich máte, máte. Len teraz nie sú dôveryhodné, keďže nie je tu oficiálne monitorovacie zariadenie.

Mgr. Peter Pčolinský, poslanec NR SR: No, súhlasím. Mám 35 rokov, mnohí z vás máte dvakrát toľko čo ja, takže máte viac skúseností s tým, že odkiaľ čo padá. Čiže ja tu v tom nejaký problém nevidím, že aby sme identifikovali zdroj znečistenia. Ten zdroj ja myslím si, že všetkým je jasný. Ale nemôžeme sa baviť o tom, aké zloženie, v akom objeme, do akej miery je to škodlivé. Chcem aj reagovať na tú poznámku, čo pani starostka povedala, že astma, rakovina pľúc a tak ďalej. Ja neviem či viete, ale okres Vranov patrí medzi okresy s najväčším výskytom respiračných, čiže dýchacích a pľúcnych ochorení na Slovensku, nie na východe, ale na Slovensku. Ja sám mám astmu. Viem o čom je reč. Ešte raz ja by som apeloval hlavne na samosprávy, lebo samosprávy by mali byť iniciatívne a mali by pomôcť. Mám vo Vranove kanceláriu, kde ľudia chodia dennodenne. Ľudia nevedia napísať jeden papier, s'ťažnosť, pomerne jednoduché veci, ale pre koho jednoduché? Ja by som nenazval, že ľudia by mali, fakt skôr tie samosprávy, lebo spoliehať sa na to, že napíše niekto fundovanú s'ťažnosť, tak to sa veľmi nedá.

Ján Fenčák, starostka obce Nižný Hrušov: Ja vychádzam z toho, že historicky bolo podaných viac podnetov, všetky boli podané v podstate laickým spôsobom a skončili tak, že boli odložené. Preto som ten názor možno nepovedal úplne presne, ale podnety ak budeme mať z relevantného meracieho zariadenia asi ťažko niekto spochybní. Tomu sa chcem vyhnúť. Čiže toto bol návrh. Keďže keď chceme urobiť právne kroky, máme to mať takýmto spôsobom podchytené a súhlasím, že ak podáme podnet, ktorý neobsahuje všetky náležitosti, tak to je jasné. To je jedna vec. Na druhej strane ja bývam na severnej časti obce a tam zatiaľ ten popolček nepadol ani raz, teda ten podnet ak nemám od občanov, nedokážem s tým robiť, nedokážem ho posunúť ďalej. Preto som vyzval ľudí, aby v tom neprestávali, aby to proste fungovalo ďalej, lebo ozaj tie vetry a tá situácia sa mení tak, že u mňa možno ten popolček spadne až za tri, štyri mesiace, lebo doteraz tak ozaj nebolo. Čiže tu nejde o to, aby ľudia išli húfne podávať s'ťažnosti na Regionálny úrad verejného zdravotníctva, aby informovali starostov, lebo koľkokrát na tých rokovaníach, keď prídeme starostovia s vedením Bukózy, máme v rukách jeden, dva podnety. To je strašne málo. Ja len vítam, že tu je takáto iniciatíva.

Mgr. Marcela Pčolinská: Poviem Vám pravdu, že keď ma pán Babjak prvýkrát oslovil, aby sme urobili nejaké zhromaždenie, nejakú petíciu, ja som odmietla. Pretože presne som vedela, že takto to skončí, podobne ako to skončilo. Týmto listom, kedy Bukóza povie, že jedna konfliktná osoba v obci plus jej syn, vymýšľa si, klame, nič nie je pravda, dali sme milióny do zlepšenia životného prostredia, táto tu trepe. Takýto list išiel poslancom NR SR po voľbách, keď bola rozprava k programovému vyhláseniu vlády a Peter Pčolinský vystúpil v rozprave s tým, že máme dobré zákony, len inštitúcie, ktoré majú chrániť občanov, ich nechránia. Na to išiel list 149 poslancom, aj mojej neveste poslankyni, asi zabudli, že to je moja nevesta, poslancovi nie, kde bolo napísané, že tú vojnu s Bukózou som začala ja. Ja si vymýšľam, jednoducho to nie je pravda. Čiže, ste tu všetci: Vymýšľam si? Nie je pravda, že niektoré podnety boli odložené ad acta? Myslím si, že ja som médiá tu nepozvala, bolo mi naznačené, to hej, ja som tu nepozvala STV, nikoho. Ja okrem pána Maka, nepoznám nikoho z týchto novinárov. Najradšej by som bola možno na dovolenke v tom čase, lebo som presne vedela, že to takto skončí. Ja som stále hovorila pánu Babjakovi, nejdem do toho, nechcem s tým mať nič. Pobeťaj po uliciach a keď ľudia podpíšu, ja podpíšem posledná. Ja viem, že to zo seba nezmyjem. V Bukóze sú 100%-ne presvedčení, že všetko toto: médiá aj zhromaždenie som zorganizovala ja. Poviem pravdu, že prežila som štyri roky boja a nechcela som bojovať. Ja si cením každého zamestnávateľa, každého podnikateľa. Bukóze želim ekonomické úspechy a želim jej fakt rozvoj, všetko dobré. Mali by sme spolunažívať v priateľskom vzťahu okolité obce a Bukóza. Chápem aj to, že nemôžu vyriešiť všetko naraz a že technológie stoja obrovské peniaze. Ja nepopieram, že Bukóza urobila kus roboty. Možno pán Ďurian mi neverí, čo tu teraz hovorím, ale viem, že pracujú na spaľovaní teda CNG plynov a spoluspaľovania merkaptanov, aby sme nemali zápach. Pokiaľ viem, v júli má prebehnúť skúšobná prevádzka a malo by sa to teda zaviesť už do praxe. Čiže kvitujem, určite sa urobili veľké opatrenia na rotačnej peci. Ale sú veci, ktoré možno ani nepotrebujú veľké peniaze. Je to riešenie meandra, teda odkaliska na ľavom brehu Ondavy. Toto odkalisko bolo schválené v roku 2002 ako vodná stavba Krajským úradom životného prostredia v Prešove. A predpoklad bol, že sa popolček bude prepravovať hydraulickým spôsobom, čiže vozil sa 15 rokov na korbe auta v suchom stave až po mojich veľkých urgenciách, poviem pravdu, že úžasne ústretový bol pán inžinier Kadlec, ako generálny riaditeľ. Najprv dal pokyn, aby sa popolček vlhčil, čiže asi od roku 2013-2014 sa popolček zvlhčuje, dal zakúpiť plachty, ktorými sa zakrývajú auta. Predtým sa to vozilo celé roky takto na sucho a pri jednej ceste do Vranova zhodou okolností som išla za autom, ktoré išlo prázdne z odkaliska a prášilo nenormálne. Tak som mu zavolať, či je vo svojej kancelárii, nech sa postaví k oknu. Pán Kadlec videl, čo z toho prázdneho auta ide. Dal pokyn, aby sa zakrývali aj prázdne autá. Odkontrolovala som si to, aj teraz sa skutočne zakrývajú aj prázdne autá. Čiže toto kvitujem. Ale bez veľkých nákladov, si myslím, že Bukóza má cisternu, do ktorej by sa dal naliať v tekutom stave popolček a vypustil by sa tak, ako sa mal v pôvodnom zámere, to znamená do vodných nádrží. Tie kopy, ktoré tam roky sypali, boli v rozpore so zákonom o ochrane ovzdušia, ktorý hovorí, že všetok materiál sa nemôže skladovať týmto spôsobom. Táto prevádzka je raritná aj v tom, že nepatrí pod integrované povolenie. Ináč, pán starosta, budem ti oponovať, nie odbor životného prostredia okresného úradu má riešiť problematiku Bukózy.

Ona celá patrí pod Inšpekciu životného prostredia a pod integrované povolenie. Tento meander je raritou v tom, že všetky prevádzky, technologické procesy patria pod IPKZ podľa zákona 39 z roku 2013 tam patrí aj odkalisko, pretože zákon integrované povolenie rieši komplexne, nielen technologický proces spaľovania v kotli, ale aj ukladanie odpadu a ten odpad je mimo dozoru akýchkoľvek orgánov. V Prešove na bývalom Krajskom úrade, teraz je to Okresný úrad, odbor životného prostredia Vám povedia, že oni to riešia z hľadiska vodnej stavby, či to nepresakuje do spodných vôd. Určite presakuje, polia sú premáčané, ale nikto nerieši, ako sa to skladuje. Pred príchodom ministra životného prostredia 30. augusta 2016 Bukóza tri dni dala honku, ktorá rozhrňala tieto pätnásťročné kopy a dala vozit' zeolit, ktorým zakrývala, čo je v poriadku, má sa zakryť inertným materiálom. Prvýkrát v živote som videla hasičské autá, ktoré kropili cestu - panelku a prvýkrát v živote túto cestu čistili od prachu, lebo sa predpokladalo, že pán minister sa tam pôjde pozrieť. On tam síce nebol, ale pozitívne bolo, že všetko bolo vyčistené. Tých kôp je tam teraz menej. Sú tu farebné fotografie, môžete si ich pozrieť, ale vidíte každý deň pomaly sa vozí ten popolček. Možno Janko by vedel povedať ako často a v akých intervaloch. Oni nedokážu každý deň rozhrnúť hmotu a každý deň ju zakryť. Tým pádom to zvetráva a ide to do obce. Keby sa to vozilo v cisterne, veľký problém odkaliska je vyriešený a lialo by sa to do vody. Stačí si pozrieť železničnú stanicu v Nižnom Hrabovci ako vyzerá. Je čierna, nie hráškovozelená, ale je čierna. No a ďalší veľký problém, ktorý nás trápi, ktorý v minulosti nebol, ja som to možno za mojich čias vo funkcii starostky nezažila, sú čierne sadze, ktoré sa objavujú v poslednom období. Ja predpokladám, že sú z regeneračného kotla. Keď Bukóza povie, že my teda máme dokonalé meracie zariadenia a tie nič neukazujú áno, na dolnej energetike má, ale nemá na regeneračnom kotli, ktorý je fínskej výroby z roku 1972. Tam sa nemerá nič. Tieto čierne sadze to sú nedopalky nedokonalého spálenia pravdepodobne, ja odhadujem, že čierneho luhu a tiež sa nechcem hrať na odborníka chemika. Prvého mája sme dostali takú dávku, že pán Ďurian poslal vedúceho vnútro podnikovej kontroly pána Ing. Kučeru, samozrejme pod telefonátmi poslanca. Zobrali vzorky z balkóna, z detského pieskoviska, zo všetkého. Behom hodiny pán Ďurian volal, že to sme asi v záhrade alebo v okolí spaľovali doma pneumatiky, lebo to je všetko z pneumatík. Každý jeden odborník jak inžinier elektrotechnik potvrdí, že neexistuje, aby z malého zdroja ako sú komíny alebo malé ohnisko v záhrade, dokázali sme splodinami pokryť dve obce. Môže to byť len veľký zdroj znečistenia určite nie malý. Číže niet pochýb o tom, odkiaľ to mám, niet pochýb, kto je znečisťovateľom. O tom sa ani nepravme. Prvý máj Hrabovec zasypaný. Bol Ing. Kučera na dvore. Z 28. na 29. mája Hencovce zalepené, zasypané. Zhodou okolností, poslanec bol u svokry, celé auto mal také zohyzdené, že posielal hneď fotky pánu Ďurianovi. Zo 17. na 18. júna do tretej popoludní som drhla terasu, balkón, záhradný nábytok, detský domček, všetko. Ináč, deje sa to vždy cez víkendy a deje sa to väčšinou v noci. Posledný úlet bol 6. júla, bola veľká búrka, ráno bolo vyčistené všetko, o siedmej som mala krásne čistú parapetu v kuchyni, povedala som si super, Bukóza sa polepšila, dlho nič. Keď som prišla popoludní domov, ešte ráno, zrejme keď to vyschlo, sme dostali dávku. Toto je čerstvý oter zo 6. júla. Ja nepochybujem odkiaľ to je. Nikto teraz nekúri, nikto v peciach nič nepáli, väčšina aj tak na plyn a mrzí ma, že neprebíha medzi nami dialóg. Ešte raz upozorňujem, ja nie som žiaden nepriateľ Bukózy, ja nemám dôvod, ja len

chcem žiť ako človek, v prostredí, kde si môžem odtrhnúť malinu a zjesť, že nemusím vyhodiť všetok hlávkový šalát, lebo je zalepený čiernymi mazľavými sadzami. O nič iné mi nejde. Nerobíme politiku, Peter ani nemal chuť, poviem pravdu, ísť na to zhromaždenie, ja by som možno bola radšej, keby bolo vtedy, keď tu nie som, ale zas považujem za zbabelé a hanbila by som sa vám pozrieť do očí keby som neprišla a keby som nepovedala svoj názor, lebo myslím si, že toľko odvahy mám, aby som sa postavila na čelo voči skutočnostiam, ktoré sa tu dejú. Neželám nič zlé Bukóze, želim jej rozvoj, neželám jej ani pokuty, lebo pokuty nám nič nevyriešia. Želám konštruktívny dialóg pre všetkých, aby sa našla náprava, aby sa našlo riešenie. A nie to, že to nie je asi od nás, že to zo Zeocemu? Odkedy Zeocem kamene v lome spaľuje, ja neviem čierny luh, aby z neho čierne sadze lietali? To je všetko a myslím si, že samospráva nájde spolu reč a urobí nejaké kroky, ale nie také alibistické, že to asi nie z Bukózy. Určite z Bukózy.

Slovenská televízia: Vy ste tu spomínali podnety. Aké boli výsledky podnetov zo strany občanov, či už na hygienikov, alebo Inšpekciu životného prostredia? Boli aj nejaké výsledky niekedy za tie roky? Lebo spomínali mi ľudia v obci, že to je niekoľkoročný problém. Takže mali ste niekedy aj nejaké výsledky, vy ako samospráva zareagovali ste nejak voči nim spoločným podnetom na niekoho?

Anna Poláková: Ja by som ešte povedala, z Inšpekcie životného prostredia som dostala odpoveď 18. apríla 2016, kedy Inšpekcia životného prostredia Košice: ...považujem Váš podnet za opodstatnený, nakoľko prevádzkovateľ porušil podmienky č. „to a to a to, nebudem čítať“, integrovaného povolenia, čím nesplnil povinnosti podľa § 26 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 39/2013 Z.z. o ovzduší. A zatiaľ nič.

Slovenská televízia: Nemalo to nejaký výsledok alebo sankciu?

Anna Poláková: To ja už neviem.

Michal Jonek: Bukóza vie, čo robí, to robia na príkaz, oni to majú zapísané, zaznamenané, stroj nebeží tak, že sám speje k niečomu, alebo niečo dá, on robí toto, čo ľudia do toho stroja dajú spaľovať. A oni toto v Bukóze zaznamenávajú. Čo to znamená? Že to je zapísané, čiže tu nemôžeme hovoriť: ja jemu mám dať, čo on robí. Nie, on mne má dať, čo on spaľoval. Toľko chcel som povedať, a preto oni sa na takýchto verejných podujatiach nezúčastňujú, pretože, keby som im povedal, že ukážte záznam a ukážu záznam čo spaľovali? Pneumatiky.

Andrej Babjak: Tu máme dôkaz zo 17-eho. Ľudia nech si pozrú. (utierka v mikroténovom sáčku). Že nemáme dôkazy, ale máme, lebo sa utierali okná a na oknách toto bolo, také čierne. Ja neviem. Aj v šaláte. Aký dôkaz ďalej? Treba povedať. Tu je dôkaz. Bola pozvaná riaditeľka životného prostredia z Košíc. Ja neviem prečo neprišla. Už i toto politika? To už asi všetko politika. Asi treba toto Ďurianovi poslať, aby videl.

Katarína Špallerová, starostka obce Nižný Hrabovec: Podnety sme podávali na spoločných stretnutiach starostov s Bukózou. Stále sme hovorili, že nám ľudia hlásia popolček na parapetách, popolček na autách. Výsledky nemáme. Ich výsledky sú dobré. Boli

tu aj z Inšpekcie životného prostredia, pán poslanec povedal, bola tu Ing. Theinerová a minister životného prostredia. Boli tam vznesené požiadavky na nich. Bohužiaľ, dodnes žiadne výsledky nemáme. Odišli potom do Bukózy, nedali priestor všetkým starostom sa vyjadriť. Čo tam bolo nevieme.

Andrej Babjak: Ako sme chodili s petíciou, aby ľudia podpisovali, tak niektorí ľudia sa báli podpísať petíciu, lebo čo keď nás z Bukózy vyhodia? To čo sme v 52-om roku? Jak teraz si dovoľí on? No, ja neviem, čo to je. Tu si ľudia postavili fabriku a on, neviem čo.

Ing. Ján Polačok: Ja si myslím, že tuná čo hovoril pán starosta, že by bolo treba podporiť v tom zmysle, že hlavne treba vytvoriť komisiu a zbytočne my sa tu rozčuľujeme, môžeme hovoriť čo chceme a pokiaľ nebudeme postupovať zákonným spôsobom, ničoho sa nedopracujeme. Čiže urobiť komisiu a k tomu potom relevantné podklady, zákonné postupy. Aby boli kontroly, kvalitnú komisiu a tak ďalej. Ale komisiu asi treba urobiť. Potom ak pokiaľ nebudeme zákonným spôsobom postupovať, tak nič nedosiahneme.

Mgr. Marcela Pčolinská: Určite áno, nejakú komisiu spoločnú, ale nám nepomôže komisia laikov, ani zástupcov zastupiteľstiev, to sa musia obce spojiť a zaplatiť si odborníka, ktorý je znalý problematiky, veď to sú tak vysoko odborné témy, ktorým takmer väčšina z nás, možno že všetci, čo sme tu, tomu nerozumieme až do takej miery. Takže nestačí len takú laickú komisiu. Musí sa zaplatiť odborník, ale možno, že najprv len rokovať s Bukózou, i keď neviem, či sú vôbec ochotní rokovať.

Ján Fenčák, starostka obce Nižný Hrušov: Ja som presne takúto komisiu navrhoval zostaviť, aby tam boli zástupcovia samosprávy, ale hlavne odborníci, ktorí to dokážu celé odkontrolovať, navrhnúť správne riešenie. Diskutovali sme už niekoľko rokov, výsledok je aký?

Ing. Štefan Koval', starosta obce Hencovce: Pôvodne som nechcel ani vystúpiť, lebo myslím si, že všetko bolo tu povedané, toto čo je pravdou. Ja stojím si za tým a chcem povedať toľko, že najviac trpia občania Hencoviec a Nižného Hrabovca. Tak isto teraz v sobotu volali občania, ja som bol služobne odcestovaný, volali mi občania, že dačo štípe ich oči a takisto, samozrejme, že na parapetách je nános, nevedeli že čo, príčinu nevedeli identifikovať. Tak som zavolať Bukózu, samozrejme, dispečera, ktorý mi povedal, že zistí. Ďalšie vedenie voláte, hore vám nikto nedvihne, volal som zložky civilnej ochrany, 112 a tak ďalej. 112 sa mi ozvala, že oni nič s tým nemajú. Pani Gaálová na civilnej ochrane ma odporúčala na hygienu a tak ďalej. Každý jak sa hovorí, ma odpinkával. Nevadí, jak tu pani Pčolinská povedala Inšpekcia patrí pod Košice IPKZ, oni sú oprávnení. Ale chcem sa vrátiť pôvodne k tomu, čo ste tu hovorili. My starostovia sa stretávame pravidelne. Mali sme sa stretávať 1x mesačne, teraz troška ja poviem, nie z našej strany, ale z ich strany, sa stretávame 1x štvrťročne. Viete, odznejú tam veci, myslím si, že podstatné, ale aj menej podstatné. Ale najviac tých menej podstatných je prísľub, ale bohužiaľ, ten prísľub ostáva stále pri prísľube. Ja som povedal, aj keď tu bol pán minister, osobne som mu povedal, čo nás trápi. Trápi nás úlet tuhých častíc, nás trápi zápašné látky, t. j. CNG plyny a trápi nás ten

meander, resp. skládka. Pýtal som sa, vážený občan, vy viete, čo keď vybavujete skládku, aké sú tam prísne kritériá. V Bukóze, ja teraz nechcem voči nim, ja si ich vážim, že sú jeden z najväčších zamestnávateľov atď. Vážení, oni majú po celom areáli skládky. Ja už teraz nebudem tvrdiť, že opodstatnené alebo nie. O tom, čo vyvážajú, sa pýtam: dokedy, dokedy? Teraz som sa zúčastnil na sedení, ktoré hygiena organizovala. Profesor z Bratislavy povedal, že toto prostredie je najviac znečistené. Tak ako bolo spomenuté respiračné choroby, rakoviny pľúc, alergie a tak ďalej. Teraz v sobotu, nikto s tým nič nemá. Ten nemôže, ten nemôže, títo nedvihnú. Práve je to cez víkend a hlavne v sobotu. Jednoznačne filtre neidú. Ja si neviem predstaviť, stále iniciujeme, aby nám aspoň informáciu zaslali mailom. Vám poviem pravdu, pošlú informáciu o tretej poobede, mám dôkaz, ktorý Vám môžem ukázať a filter bol o deviatej už vypadnutý. Ďakujem pekne o jedenástej možno už nabehol. Tá komunikácia viazne niekde. Vrátim sa naspäť k ministrovi. Minister nám prisľúbil, že bude túto otázku riešiť. Bola tam aj riaditeľka životného prostredia z Košíc. Prisľúbili, prišiel do Bukózy, nevieme výsledok. Povedal, že podporí. Lebo nám čo treba, meranie. Nebudem stále to isté opakovať, treba dôkaz. Dnes som dostal mail od pána Švabika, kde bolo pekne vypísané, že všetko bolo v poriadku, v normálnom režime fungovali. Čo iné môžu, v normálnom režime. Takže znova som ťahal za kratší koniec. Bukóza je tak isto organizácia, ktorá môže požiadať granty aj z európskych fondov. Treba ísť, ale ja si myslím, že asi nechcú, lebo toto by bol dôkaz. Čo sa týka filtrov, ja už ani nebudem rozvádzať, vypaduje filter. Žeby nebol filter? Na všetky nedajú. Mám na stole, že idú tie zápašné látky, integrované povolenie na odstránenie zápašných látok. Víтам to, samozrejme, my každý krok Bukózy, ktorý je správny, podporíme. Samozrejme, nepodporil som ja zmenu palivovej základne, lebo oni chceli spaľovať všetko možné. N-ko nebezpečné látky. My sme to nepodporili. Keby sme boli podporili, nemáme dôveru. Lebo vidíte oni: nie je to od nás. Tu jak ste ukázali popolček, ja som osobne dával do Dionýza Štúra v Spišskej Novej Vsi na rozbor. Prišli tam také prvky: bárium, arzén. No skadiaľ, čo spaľujú? Nevieme. Hovoríte o tej pracovnej komisii, oni ani nepustia vás dnu, zbytočne. To my musíme starostovia a cez zložky, ktoré sú kompetentné. Nechcem teraz negovať, nech sa páči. To nič neuspejete. Raz tak bola celá obec zadymená, nenormálne. Tak som volal zložky civilnej ochrany, hasičov, nepustili ich dnu. Takže nebudem zavádzať, odznelo tu veľa dobrých vecí. Ozaj toto čo ste tu povedali nás trápi. Jednoznačne meranie a tie filtre. Konečne, keď sa toľko hovorí, tak to treba zainvestovať do toho. Konečne nech tie filtre idú a informovať občanov. Ešte raz sa chcem z úprimného srdca poďakovať, že ste dokázali zvolať také verejné zhromaždenie, stojí to zato. Bol by som rád, keby sa dalo nejaké komuniké z toho do Bukózy. My sme spoločne s Tadeášom Malým, starostom z Poše, napísali list do Bukózy, nemáme ešte odpoveď. Uvidíme, čo tam z toho vznikne. Chceli sme, aby nám vysvetlili, čo sa stalo 18.6., čo spadol popolček. Určite aj na Vás spadlo. Čosi čierne to bolo. Mazut alebo čo. Priznali, ja som ich zavolať. Vedenie Bukózy poslali mi pracovníkov a sme prišli do občana, ktorý umyl terasu a bola čierna voda. To nejde odmyť, to je také jak mazut. Samozrejme, skúšobná prevádzka, tam limity neplatia také, ako v normálnom režime. Áno, majú záujem, investovali veľa, ale do podstatných vecí treba ísť.

Andrej Babjak: Ten malý komín, čo sa dymí, čo spaľuje? Ja sa trochu pamätám, ešte jak som v Bukóze robil, že kotol bol predaný a že sa kupoval nový kotol. Nevieme, čo tam spaľujú. Regeneračný kotol by mal páliť plyn a mazut. Čo pália, keď sa z malého komína dymí čierny dym. Toto ma zaujíma najviac. Nikoho tam nepustia. Ja som s jedným chlapíkom hovoril, že oni majú také na sebe ako keby boli kozmonauti, všelijaké obleky na sebe majú. Čo tam pália?

Jaroslav Danko: Celá táto problematika je o tom, že majú sa obidve strany dohodnúť. Je to o dohode pokračovať ďalej. Možno ustúpi jedna strana, možno druhá strana, ale dospieť k nejakému výsledku, dopracovať sa. Tak ako to je dneska, že poviem vinná strana sa vzdá takýmto písomným odkazom proste že neprídu, lebo pán Pčolinský, to je detinské alebo primitívne poviem, odvolávať sa na politiku. Čo má politika s tým, že je tu zápach, padá tu popolček, čo má s tým politika? Proste to sú mechanické veci, ktoré tu fungujú, takže či tu pán Pčolinský je alebo nie, politike to je úplne jedno. Hej, zoberme z druhej strany. Pán Pčolinský tu zajtra nebude a popolček bude zase padať a zápach tu bude ďalej. O tom to je. O vyhováraní sa vždy a posúvaní. Osem rokov posúvania problematiky. Len sľuby, posúvanie a už máme toto, už máme tamto. Som za to ako pán starosta z Hrušova povedal, že treba zriadiť monitorovaciu stanicu. Určiť odborníka, dohodnúť sa starostovia, človek erudovaný by tam bol a zodpovedne by povedal, je to tak a tak. Mať opozíciu voči Bukóze, aby z nás nerobili volov.

Katarína Špallerová, starostka obce Nižný Hrabovec: Ešte by som chcela dodať, viacero občanov sa ma pýtalo, koľko nám platí Bukóza daň. Mám to tu vyčíslené. Je to rozdelené na určité časti: Bukocel, a.s. 10 213,06 €, Bukóza Energo, a.s. 1 378,61 €, Bukóza Holding, a.s. 3 854,09 €, Bukóza Píla, a.s. 147,13 €, uloženie odpadu 805,00 €, spolu to činí 16 397,89 €. My im za ČOV mesačne platíme 458,40 €.

Vencel', Hencovce: Ja by som sa chcel opýtať, môžeme my konzumovať kontaminovaný zeleninu? Treba dať na rozbor, kto to môže dať, môžem ja ako osoba alebo obec?

Mgr. Peter Pčolinský, poslanec NR SR: Aj obec môže dať, aj občan môže dať čokoľvek na rozbor. Len keď si to dáva občan, treba si to zaplatiť.

Pavol Jakubčín, Vranov n. T.: Zaoberám sa problematikou životného prostredia. Som okrem iného aj spoluautorom správy o hodnotení vplyvov na životné prostredie týkajúce sa projektu Technologický celok na spracovanie elektrických a elektronických odpadov plazmovým spracovaním. Pri vypracovaní tejto správy som si naštudoval aj situáciu v prevádzkach Holdingu Bukóza. Sú tam tri prevádzky. Všetky prevádzky patria pod Inšpekciu životného prostredia a integrované povolenia. Tak ako pani Pčolinská povedala, Okresný úrad nevydáva žiadne rozhodnutia a žiadne povolenia, ale robí to Inšpekcia životného prostredia v Košiciach. Priamym kontrolným orgánom všetkých prevádzok Bukózy je Inšpekcia životného prostredia. Integrované povolenia sa začali vydávať v roku 2006, 2007, keď vstúpil do platnosti zákon o integrovanom povoľovaní. Všetky prevádzky spĺňajúce určité kritériá a parametre museli požiadať o vydanie integrovaného povolenia. Bukóza Energo má už asi 19. zmenu. Tie zmeny sa robia takým spôsobom, že prevádzka požiada

o zmenu integrovaného povolenia a inšpekcia spúšťa štandardné správne konanie o tejto zmene, či tú zmenu povolí alebo nepovolí. Musím povedať, že niektoré veci boli zamietnuté. Naposledy aj odvolanie spoločnosti Bukóza Energo, ktorá nesúhlasila s určenými emisnými limitmi pre prevádzku Výroba energií. Inšpekcia trvala na tom, aby sa dodržiavali emisné limity platné od 1.1.2016. Emisný limit je nejaké číslo, ktoré znamená množstvo znečisťujúcej látky v 1 m³ vzduchu. Tie emisné limity sa musia dodržiavať v každom okamihu. Keď sa objavia masné sadze, ide o nedodržanie emisného limitu. K sadziam dochádza v dôsledku poklesu spaľovacej teploty v kotli. Spaľovacie zariadenia majú určené teploty od 800 do 1200 °C. Keď dôjde k poklesu teploty, dochádza k vzniku sadzí. Ide o to, či sa v bukozáckej prevádzke dodržiava technologický postup. Možno by bolo dobré mať jednu kameru nastavenú 24 hodín na každý komín. Aj v noci by to možno bolo viditeľné a možno nejaká zmena by bola zaregistrovaná. Mali by ste zaznamenávať časové údaje, kedy k zmene došlo. Čo sa týka integrovaných povolení Bukózy, narazil som na nezrovnalosti, ktoré ma zarazili. Zistil som, že v roku 2012 Bukóza Energo požiadala o predĺženie termínu na inštaláciu automatizovaného monitorovacieho systému. Vtedy platila vyhláška MŽP 360/2010, ktorá hovorila, že skúšobná prevádzka automatizovaného monitorovacieho systému už k existujúcej prevádzke môže trvať maximálne 6 mesiacov. Bukóza mala ešte dvakrát predĺženú skúšobnú prevádzku, raz o 12 mesiacov a raz o 18 mesiacov. Druhá vyhláška 410/2012 povoľovala skúšobné prevádzky na 12 mesiacov. Bukóza dostala povolenie na prevádzkovanie skúšobnej prevádzky na 18 mesiacov. Nie je to v súlade s právnymi predpismi. Je to možno na prokurátorský protest. Zarazila ma ďalšia vec a to integrované povolenia, o ktoré Bukóza žiadala na ťarchu obce Nižný Hrabovec a Okresný úrad odbor starostlivosti o životné prostredie. Pri všetkých týchto zmenách, ktoré Bukóza žiadala bolo napísané, že Obec Nižný Hrabovec sa vyjadrila vtedy a vtedy, k návrhu zmeny integrovaného povolenia nemá pripomienky. Okresný úrad tak isto. To sa opakovalo asi 3x. Tu chýba kvalifikovaný prístup, že prečo na to, či Okresný úrad alebo niekto v obci, kto sa možno tým zaoberá, na to neprišiel, že návrh aj rozhodnutie inšpekcie nie je v súlade so zákonom alebo príslušnou vyhláškou. Tieto veci sú napísané aj v našej správe na stránke ENVIROPORTÁL, v informačnom systéme posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Tam sa všetky projekty dajú nájsť. Teraz momentálne je povolená modernizácia kotla K1. Ešte stále nie je spustená prevádzka AMS, pretože sa čaká za modernizáciou kotla K1. Ale v predchádzajúcich zmenách je napísané, že aj počas zásahov a úprav alebo inštalácie má bežať tento automatizovaný monitorovací systém v skúšobnej prevádzke a má byť z neho aj výstup. Ak by bol dokončený ten systém, tak by bol vyvedený na stránku mesta Vranov alebo na stránku okolitých obcí, na webové sídla. Dalo by sa skontrolovať či sú dodržiavané alebo prekračované emisné limity. Pri modernizácii kotla K1 som zaregistroval nejaký nesúhlasný postoj Okresného úradu, ktorý spochybnil zmenu alebo aditívum, ktoré by sa malo pridávať do spaľovacieho procesu a že nie je dostatočne popísaný návrh, čo by mal priniesť. Na záver by som chcel povedať, že dosiahnuť minimálne právny stav v Bukóze, teda, aby dodržiavala tak ako Trestný zákon, Občiansky zákonník aj všetky zákony a ostatné predpisy v oblasti životného prostredia, ktoré sú rovnocenné a musia sa dodržiavať. Myslím si, že nič sa nedosiahne petíciami, ústnymi alebo sms hrozbami, pokiaľ postoje vaše - občanov alebo obce nebudú podložené ustanoveniami platných právnych predpisov.

Jaroslav Danko: Pán Jakubčín nám tu povedal peknú reč, súhlasím, všetko je to pekné, len by sme museli žiť v právnom štáte a my v ňom nežijeme a v tom je to celé. Nadriadené spoločnosti si robia čo chcú, mafia tak isto. Takže také spoločenstvo občanov tu viete, aké je platné? Pre nich tam. Preto sa musia občania viac do nich obuť a trošku tu musí byť zmena.

Starostka obce: Musím sa priznať, že aj ja som očakávala, že dneska tu príde viac Nižnohrabovčanov.

Jolana Michalovová: Zlá hodina bola daná, to nie je o tom, že by občania nechceli prísť.

Katarína Špallerová, starostka obce Nižný Hrabovec: Jednali sme s Bukózou, oni chceli na 13.00 hod., nakoniec sme vyjednali na 15.00 hod., vyšli sme v ústrety a nakoniec sa ospravedlnili. Už to bolo na webovej stránke, už sme párkrát vyhlásili v rozhlase, oni sa ospravedlnili včera. Nabudúce, keď my, budeme takéto zhromaždenie zvoľávať tak si dáme podmienku na hodinu na akú my budeme chcieť, aby už bol každý z práce doma.

Ing. Ján Polačok: Jedna vec je tu ešte taká, že by tu mal byť jeden človek z Okresného úradu odboru životného prostredia, ktorý by mohol aké také stanovisko zaujať. Pokiaľ nebudeme zákonne tlačiť, nemáme šancu.

Juraj Nadzam: Ja by som navrhoval urobiť živú reťaz a nepustiť autá na skládku.

Ján Fenčák, starostka obce Nižný Hrušov: O vašom zhromaždení som sa dozvedel náhodou z facebooku. Možno aj my obce by sme mali viacej medzi sebou komunikovať, lebo potom o tom to je, že tá sila je v ľuďoch. O tom to je, aby o tom vedelo čo najviac ľudí a čo najviac ľudí na to tlačilo.

Anna Poláková: Ja by som navrhovala, aby z dnešného jednanja bolo spracované komuniké, závery z tohto zhromaždenia a predložiť toto zástupcom Bukózy.

Katarína Špallerová, starostka obce Nižný Hrabovec: Zápisnica bude zverejnená na webovej stránke a zašleme ju aj do Bukózy.

Na záver starostka obce poďakovala všetkým prítomným za účasť a sľúbila, že takýchto stretnutí do konca volebného obdobia bude ešte niekoľko, nielen čo sa týka Bukózy, ale aj čo sa týka práce v obci. Zasadnutie o 17.10 hod ukončila.

Katarína Špallerová v. r.
starostka obce